

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1172

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *de groeiende mondiale ongelijkheid* (ingezonden 27 januari 2014).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 11 februari 2014).

Vraag 1

Wat is uw oordeel over het rapport «Working for the few» van Oxfam, waarin staat dat de rijkste 85 mensen 1,2 biljoen euro bezitten, evenveel als de armste 3,5 miljard mensen, de helft van de wereldbevolking?¹

Antwoord 1

Het rapport van Oxfam bevestigt dat ongelijkheid nog steeds een actueel en wereldwijd probleem is. Ik vind de toenemende kloof tussen arm en rijk om morele, sociale en economische redenen buitengewoon zorgelijk. Het terugdringen van ongelijkheid is daarom hoofdpunt van beleid.

Vraag 2

Deelt u de mening dat deze groeiende kloof tussen arm en rijk een schaamteloos gevolg is van het superkapitalisme en dat we alles op alles moeten zetten om deze ongelijkheid te bestrijden?

Antwoord 2

Ik ben van mening dat we ons moeten blijven inzetten om de kloof tussen arm en rijk te verminderen. Tegelijkertijd is het belangrijk ook oog te hebben voor het feit dat de armoede in de wereld drastisch afneemt en de algemene levensstandaard omhoog gaat.

Vraag 3

Deelt u de conclusie van het World Economic Forum dat deze kloof de grootste bedreiging vormt voor de wereldeconomie en dat het «de maatschappelijke structuur onder druk zet»?²

¹ NRC, 21 januari 2014, het rapport Working for the few (Oxfam)

² <http://www.nu.nl/economie/3676933/inkomensverschil-grootste-bedreiging-wereldeconomie.html>

Vraag 4

Heeft u de groeiende ongelijkheid zelf ook geagendeerd tijdens uw aanwezigheid bij het World Economic Forum? Zo nee, wat heeft u wel ingebracht?

Antwoord 4

Met de onderzoekers van het WEF ben ik van mening dat te grote inkomensverschillen een maatschappelijk en ook economisch risico met zich brengen. Uiteindelijk bedreigt de toenemende ongelijkheid de welvaart van allen. Tijdens de WEF-bijeenkomst in Davos heb ik in verschillende gezelschappen en discussies het belang van hiervan onderstreept en aangegeven hoe Nederland op basis van inzet op duurzame, inclusieve groei een bijdrage levert aan het terugdringen van ongelijkheid.

Vraag 5

Deelt u de analyse van Oxfam dat de groeiende mondiale ongelijkheid de economische ontwikkeling en politieke stabiliteit ondermijnt en dat economische en politieke elites een «machtsgreep» plegen door financiële en wettelijke stelsels in hun voordeel om te buigen ten koste van arme bevolkingsgroepen? Zo ja, wat onderneemt u hiertegen?

Antwoord 5

Toenemende ongelijkheid brengt zeker op langere termijn hogere risico's met zich mee en kan op den duur de sociale cohesie verminderen en een remmend effect hebben op economische groei. De kunst is om uitgesloten arme bevolkingsgroepen mee te laten profiteren van economische groei. Overheden, bedrijven en ngo's – zowel daar als hier – spelen daarbij een rol. Mijn agenda van hulp, handel en investeringen draagt daar ook aan bij, onder meer door inzet op het creëren van werkgelegenheid, verbetering van arbeidsomstandigheden, versterking van ondernemingsklimaat, toegang tot kredieten en verbetering van productiviteit.

Vraag 6

Herinnert u zich uw uitspraak tijdens de recente begrotingsbehandeling dat het thema ongelijkheid een leidraad is in de keuzes die u maakt, en dat ongelijkheid in de inzet voor de post-2015 millenniumdoelen één van de onderwerpen is die u steeds de berde brengt?³

Antwoord 6

Ja.

Vraag 7

Deelt u de mening dat het bestrijden van (extreme) inkomensongelijkheid een zelfstandig Millenniumdoel zou moeten zijn? Zo ja, gaat u dit ook inbrengen bij de eerstvolgende VN-vergadering over de post-2015 agenda?

Antwoord 7

Het terugdringen van ongelijkheid is één van de belangrijkste uitdagingen in de post-2015 agenda. In dit kader ben ik voorstander van een post-2015 (sub)doelstelling voor het verminderen van absolute extreme armoede (minder dan \$ 1.25 per persoon per dag) én voor een (sub)doelstelling per land voor het verminderen van het percentage mensen onder de nationale armoedegrens. Verder zet ik mij in om de verschillende verschijningsvormen van ongelijkheid, waaronder inkomensongelijkheid, binnen discussies over de post-2015 agenda aan te kaarten. Zo is genderongelijkheid een van de meest schrijnende vormen van ongelijkheid.

De belangrijkste manier om via economische groei gelijkheid te bevorderen is het vergroten van toegang tot fatsoenlijk werk voor zoveel mogelijk mensen. Toegang tot markten, infrastructuur, financiële diensten, sociale vangnetten, onderwijs en gezondheidszorg zijn belangrijke randvoorwaarden om inkomens én leefomstandigheden te verbeteren. Deze onderwerpen zullen binnen de post-2015 agenda een plek moeten krijgen. Ook zet ik mij in om de voortgang op de nieuwe doelstellingen te monitoren per inkomensgroep, om

³ Zaaknummer 2013D48121

ongelijkheid inzichtelijk te maken. Dit breng ik ook in in de VN-fora waar de post-2015 agenda tot stand komt.

Vraag 8

Onderschrijft u de diverse aanbevelingen van Oxfam om belastingontduiking aan te pakken, de armen te ontzien bij belastingstelsels en bezuinigingen, en de opbrengsten van grondstoffen zo aan te wenden dat ze niet alleen aan elites ten goede komen? Zo ja, hoe gaat u uitvoering geven aan deze voorstellen?

Antwoord 8

De door Oxfam in het rapport beschreven problemen van belastingontwijking, te genereuze belastingvrijstellingen en de ongelijke verdeling in belastingheffing zijn mij bekend. Samen met de Staatssecretaris van Financiën heb ik de visie van de regering op het tegengaan van belastingontwijking uiteengezet in de gezamenlijke brief van 30 augustus 2013. Daarbij zetten wij ook nadrukkelijk in op grotere transparantie. Op het onderwerp van te genereuze vrijstellingen wordt door de informele OESO Task Force on Tax and Development steun aangeboden aan ontwikkelingslanden. Landen, die nu of in de toekomst inkomsten genereren uit natuurlijke hulpbronnen kunnen zowel rechtstreeks door Nederland als via door Nederland gesteunde internationale initiatieven (zoals het IMF Trustfonds voor Minerals and Natural Wealth Management) ondersteund worden bij het afsluiten van goede contracten, het eerlijk belasten van mijnbouwbedrijven en het zorgvuldig investeren van de opbrengsten. De mate van progressiviteit in belastingstelsels, de aandacht voor armoedebestrijding in de begroting van een land en de aanwending van de opbrengsten van grondstoffenwinning zijn uiteindelijk soevereine politieke beslissingen van een land zelf. Wij kunnen kennis en ervaring aandragen, capaciteitsopbouw leveren en in een goede dialoogrelatie een ontwikkelingsgericht gebruik van opbrengsten uit grondstoffenwinning bepleiten.

Vraag 9

Bent u het eens dat «de wereld» nog veel te weinig heeft geleerd van de economische crisis en dat het tijd wordt voor een trendbreuk omdat «economische groei» als eenzijdig doel niet werkt om de mondiale ongelijkheid te bestrijden? Bent u bereid om u in te spannen voor een sociale wereld die zich niet blind staart op economische groei, maar op duurzame groei en een eerlijke verdeling van middelen? Zo nee, hoe voorkomt u een terugkeer naar het economisch patroon dat ons de crisis heeft gebracht?

Antwoord 9

Er is een goede balans nodig tussen sociale, economische en ecologische ontwikkeling. Sociale ontwikkeling is zonder economische ontwikkeling niet houdbaar. Andersom zijn voor economische ontwikkeling lange termijn investeringen nodig in sociale sectoren. Groei met grote ongelijkheid en uitsluiting is niet duurzaam. Globalisering kan bijdragen aan armoedebestrijding. Arme landen hebben betere mogelijkheden om aan te sluiten bij mondiale productieketens. Dan moeten we er wel voor zorgen dat dat op een inclusieve, duurzame manier gebeurt. Empowerment van de armen, en met name van vrouwen en kleine producenten, is daarvoor een noodzakelijke randvoorwaarde.